

SBB Barometer

In dit nummer

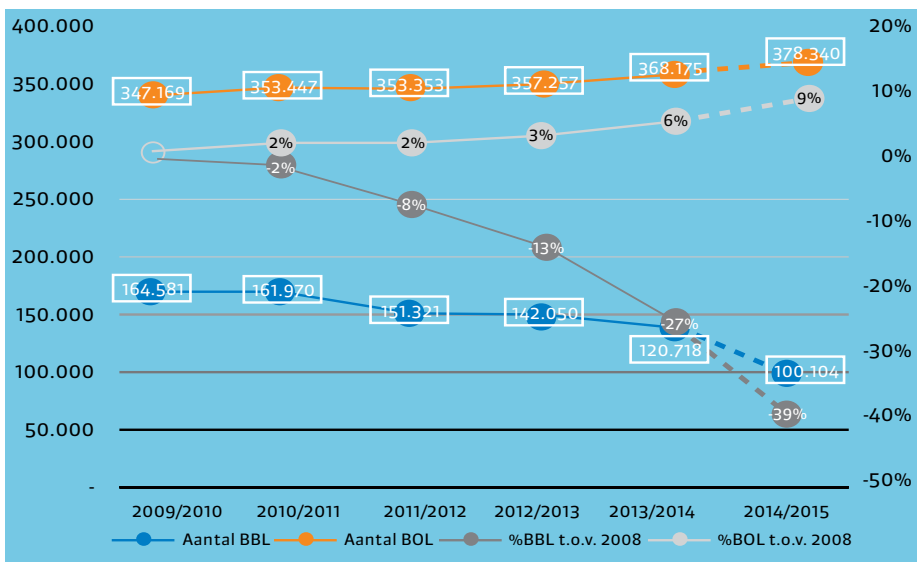
- BBL onder druk
- Peiling oktober 2014
- Trends arbeidsmarkt
- Trends stagemarkt

van de stageplaatsen- en leerbanenmarkt oktober 2014

De beroepsbegeleidende leerweg (bbl) staat onder druk

In de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) in het mbo staat lerend werken centraal. De meeste bbl-studenten volgen een leerroute waarbij zij vier dagen werken bij een leerbedrijf en 1 dag naar school gaan. De afgelopen jaren blijkt de deelname in de deze leerweg flink gedaald.

Grafiek 1 daling deelname leerweg (Bron:Duo)

De meeste bbl-studenten volgen een leerroute waarbij zij vier dagen werken bij een leerbedrijf en één dag naar school gaan. De afgelopen jaren is de deelname in deze leerweg flink gedaald. Grafiek 1 laat dat zien. In de beginjaren van de huidige crisis was bijna één op de drie mbo-studenten een bbl-student. In de jaren daarna daalde de deelname tot naar verwachting één op de vijf in het huidige schooljaar 2014-2015. De onderwijsdeelname in de beroepsopleidende leerweg (bol) steeg wel, maar niet zo snel als dat de bbl daalde. Het totaal aantal mbo-studenten (bol en bbl) is in deze periode gedaald van 525.000 naar ongeveer 490.000.

De prognose op basis van 95% van de aanmeldingen (meting per begin september 2014) voor het schooljaar 2014-2015 doet vermoeden dat de daling van bbl-studenten

verder doorzet naar net boven de 100.000. Daarmee daalt de deelname van het aantal jaarlijkse bbl-studenten in het mbo in zes jaar van 164.758 naar ongeveer 100.000; een daling van bijna 65.000 studenten.

In tabel 1 overzicht wordt per niveau de bbl-deelname per niveau getoond. In deze jaren blijkt dat deelname op alle niveaus terugvalt. Opvallend is dat op niveau 1 en 2 de daling groter is dan op de niveaus 3 en 4. Op niveau 2 is de daling met 46% het grootst. Op niveau 4 is de daling met 11% het kleinst. Steeds meer jongeren starten met een bol-opleiding om meer kennis en ervaring op te doen en stappen daarna over naar bbl. Bedrijven hebben relatief veel bbl-vacatures op niveau 3 en 4. Daarnaast willen jongeren zelf deze fase van hun vervolgopleiding ook vaker combineren met werk.

Tabel 1 bbl-studenten per niveau (Bron:Duo)

Niveau	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
1	11.690	12.187	10.142	10.485	7.194
2	62.624	60.544	54.490	49.047	37.130
3	57.941	57.472	54.989	53.266	49.160
4	32.326	31.767	31.700	30.252	27.234
Totaal	164.581	161.970	151.321	143.050	120.718

In tabel 2 is aangegeven hoe bbl-deelname zich in de verschillende domeinen ontwikkeld heeft. Deze tabel laat zien dat in het schooljaar 2008-2009 de twee domeinen techniek en procesindustrie en zorg en welzijn de grootste bbl-deelname hadden. In schooljaar 2013-2014 is de deelname in deze domeinen met respectievelijk 11.800 en 3.600 teruggelopen.

Mogelijke oorzaken

Een belangrijke oorzaak van de daling van het aantal bbl-studenten is de economische crisis die nu al bijna zes jaar duurt. Bedrijven bieden voor een leerbaan een arbeidscontract aan met een salaris. Naast deze hogere financiële verplichtingen speelt ook mee dat veel bbl-contracten één of twee jaar duren. Uit onderzoek van o.a. ROA blijkt dat steeds meer schoolverlaters bij indiensttreding een tijdelijk of flexibel contract aangeboden krijgen of alleen via het uitzendbureau aan het werk kunnen. Bedrijven zijn terughoudend met het snel aanbieden van langdurige contracten. Daarnaast lijken ook de volgende oorzaken voor de daling een rol te spelen:

- De nieuwe subsidieregeling praktijkleren die per 1 januari 2014 is ingegaan als opvolger van de WVA, is nog niet bij iedereen even goed bekend. Bedrijven moeten wennen aan de administratieve lasten en zijn onzeker over het uiteindelijk te ontvangen subsidiebedrag.
- De verzwaarde taal- en rekeneisen hebben invloed op de studentenstroom. Bbl-studenten kiezen soms niet voor deze leerweg omdat de taal- en rekeneisen voor hen mogelijk te zwaar zijn.
- Voor mbo-instellingen wordt voor de bekostiging het stapelen van opleidingen en het inschrijven van bbl-studenten die nog geen leerbaan hebben financieel onaantrekkelijker.
- Het aantal leerlingen voor de basisberoepsgerichte leerweg in het vmbo is scherp gedaald. Steeds meer ouders kiezen voor de theoretische leerweg voor hun kinderen. Praktische ingestelde

Tabel 2 ontwikkeling bbl-deelname per domein (Bron:Duo)

Domein	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Ontwikkeling 2009/2010 - 2013/2014
Afbouw, hout en onderhoud	5.291	5.031	4.752	4.048	3.041	-43%
AKA / Entree	3.823	5.279	5.194	4.940	3.741	-2%
Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek	1.725	1.895	1.948	1.901	1.609	-7%
Bouw en infra	12.726	11.384	10.426	7.955	5.609	-56%
Economie en administratie	6.496	5.542	4.049	3.379	2.633	-59%
Handel en ondernemerschap	14.941	13.731	13.156	12.097	11.148	-25%
Horeca en bakkerij	10.331	10.231	10.162	9.541	9.274	-10%
Informatie en communicatietechnologie	855	861	795	954	915	7%
Media en vormgeving	244	159	142	128	104	-57%
Mobiliteit en voertuigen	10.967	10.488	10.389	9.333	7.760	-29%
Techniek en procesindustrie	34.280	30.722	28.773	26.992	23.669	-31%
Toerisme en recreatie	492	1.166	1.218	886	133	-73%
Transport, scheepvaart en logistiek	10.073	14.311	10.928	10.363	7.868	-22%
Uiterlijke verzorging	3.622	3.406	3.243	2.946	2.500	-31%
Veiligheid en sport	2.919	2.859	2.246	2.255	1.702	-42%
Voedsel, natuur en leefomgeving	9.920	9.515	9.001	9.679	7.586	-24%
Zorg en welzijn	35.876	35.390	34.899	35.653	31.426	-12%
Totaal	164.581	161.970	151.321	143.050	120.718	-27%

jongeren krijgen in de beroepsgerichte leerweg minder kans om hun talenten te ontwikkelen en stromen dus minder vaak door naar bbl niveau 2.

- Het aantal bedrijven dat afdraagt aan sectoren en scholingsfondsen daalt. Sectorplannen met daarin maatregelen om bbl-trajecten te stimuleren zorgen wel voor stabilisatie en groei van het sectorale investeringsniveau 2014/15 en 2015/16.

Initiatieven om het aantal bbl-banen op peil te houden

In 2012 zijn SBB en de samenwerkende kenniscentra het Stage- en Leerbanen-offensief gestart om het aantal stageplaatsen en leerbanen op peil te houden. Doel is dat alle studenten een passende stageplaats vinden. Op initiatief van het kabinet ontwikkelen diverse sectoren sectorplannen voor behoud van werkgelegenheid en vakmanschap. In totaal zijn bijna 15.000 leerbanen voorzien in de sector plannen.

In deze sectorplannen staan specifieke activiteiten om leerbanen te behouden. In een aantal sectoren krijgen bedrijven 20% loonkostensubsidie voor een extra bbl-student. Daarnaast wordt ook geïnvesteerd in scholing van werknemers tot praktijkopleider of een vergoeding voor de inzet van oudere medewerkers als praktijkopleider. Dit zijn investeringen in de arbeidsmarkt van de toekomst. Het stimuleert het opleiden van goede vakkrachten zodat die beschikbaar zijn als de arbeidsmarkt aantrekt. Ook wordt hiermee een groep jongeren bereikt die graag via werkend leren hun diploma halen. In sectoren met traditioneel veel bbl-studenten, een sterke sectorale infrastructuur en een scholingsfonds hebben branches hun ambitie geformuleerd over het aantal te behalen extra leerbanen. Bedrijven worden actief benaderd en gevraagd of zij een leerbaan willen aanbieden. Daarnaast vindt ook werving van leerbanen plaats via opleidingsbedrijven, bijvoorbeeld in de bouw- en schildersector.

Bij onder andere luchtvaart- en zorgbedrijven wordt voorafgaand aan de planvorming geïnventariseerd hoeveel leerbanen zij kunnen aanbieden. De sectorplannen zijn nog in de opstartfase. Het is daarom nu nog niet te zeggen hoeveel leerbanen er in totaal gerealiseerd worden.

Voorbeeld sectorplan transport & logistiek en mobiliteit

In de transport & Logistiek lopen op dit moment verschillende projecten om voor meer leerbanen te zorgen. Zo ondersteunt de sector leerbedrijven met loonkostensubsidie. Voor 1.034 leerlingen is deze loonkostensubsidie al aangevraagd. De Mobiliteitsbranche heeft een vergelijkbare regeling onder de noemer 'Leerlingpremie'. Deze is door veel bedrijven die een bbl-er wilden plaatsen in het schooljaar 2014/2015 al aangevraagd. Ook worden bedrijven in de mobiliteitsbranche op andere manieren ondersteund om een leerling te begeleiden. Bijvoorbeeld met de, vanuit het sectorplan gefinancierde, aanvullende praktijktrainingsdagen voor de leerling en ondersteuning en bijscholing voor de leermeester. Zowel de sector Transport & Logistiek als de mobiliteitsbranche onderhouden intensief contact met bedrijven en de scholen, zodat leerlingen actief gematcht kunnen worden.

Stage- en leerbanenmarkt

De beschikbaarheid van bpv-plaatsen wisselt sterk per sector. Binnen zorg, sport en de lagere administratieve niveaus worden knelpunten gesignaleerd. In de horeca en handel is over all geen sprake van knelpunten. De kenniscentra geven de volgende sectorale toelichting over de bpv-situatie.

Zorg, Welzijn en Sport

Studenten verpleegkundige niveau 4 vinden moeilijk een stageplaats, vooral voor eerstejaars studenten is het lastig. Zij hebben veel begeleiding nodig, terwijl er steeds minder personeel is. Voor andere zorgopleidingen zijn er voldoende plaatsen, behalve in regio Noord. Voor studenten pedagogisch werker 3 en 4 zijn er voldoende plaatsen. Doktersassistenten hebben matige kansen, tandarts- en apothekersassistenten hebben voldoende mogelijkheden. Voor sportstudenten op niveau 4 (bewegingsagoog en operationeel manager) is het moeilijk een stageplaats te vinden. Andere sportopleidingen hebben voldoende aanbod. (bron: Calibris)

Economisch Administratief, ICT en Veiligheid

Het perspectief voor met name administratief niveau 2 neemt af. Voor ICT niveau-4 zijn er over het algemeen voldoende stageplaatsen. Voor ICT niveau 2 en 3 geldt dat er te veel studenten zijn voor het aantal stageplaatsen. De kwaliteit van de opleiding sluit onvoldoende aan bij de wensen van de bedrijven. De vereiste deskundigheid neemt toe en werk is steeds minder geschikt voor niveau 2. De budgetten voor veiligheid, ook publieke veiligheid, staan onder druk.

Voor de publieke veiligheid geldt dat leerbedrijven toezichttaken willen combineren met 'handhaving' (HTV). Het aantal opleidingen HTV en het aantal studenten is groter dan het aantal leerplaatsen. Voor particuliere beveiliging (Coördinator) zijn de kansen op een leerplaats minimaal. (bron: ECABO)

Installatie-, Elektro- en Metaaltechniek

De deelname aan Kenteq-kwalificaties is in 2013 heel beperkt gestegen ten opzichte van 2012 (+0,7%). Tegenover een afname in de bbl (-7,6%) stond een flinke toename in de bol (+11,0%). In de installatietechniek daalde het aantal mbo-studenten met 5,3%. In de elektrotechniek was de daling iets minder (-2,8%). Het aantal studenten metaaltechniek steeg licht (+3,3%). De ontwikkeling was het gunstigst voor het kwalificatiedossier Machinebouw mechatronica en het ongunstigst voor het dossier Installeren. In het algemeen zijn er voldoende leerplaatsen. Het aanbod is het minst ruim in de installatietechniek. Uit de registratie van bpv-overeenkomsten in BRON blijkt dat dat deels wordt opgevangen door een verschuiving van bbl naar bol. (bron: Kenteq)

Handel, Textiel en Mode

De detailhandel heeft voldoende stageplaatsen voor studenten van verkoop- en managementopleidingen. In sommige stadscentra overstijgt de vraag het aanbod van stageplaatsen, terwijl er in de omliggende plaatsen ruim voldoende plaatsen zijn. De groothandel biedt ruim voldoende stageplaatsen. In de regio Zuid-West zijn er dit schooljaar veel studenten Logistiek teamleider en Logistiek supervisor bij gekomen. Ook studenten Vestigingsmanager groothandel en Commercieel medewerker binnendienst

moeten hier moeite doen voor een leerplaats. Voor veel opleidingen voor de mode- en interieurindustrie is de kans op een stageplaats klein. Een kleine groep bbl-studenten wordt opgeleid voor de tapijt- & textielindustrie. (bron: KC Handel)

Voedsel en Leefomgeving

In het groene domein neemt de kans op een leerbaan af. Hierdoor is minder instroom in bbl en is een verschuiving waarneembaar naar bol. Er is een afnemende behoefte aan stagiaires in de detailhandel (waaronder dierenpeciaalzaken). Ook zijn er minder leerbedrijven in de binnenteelt (snijbloemen). De stagemarkt is stabiel in de akkerbouw/buenteelt (ook bomen), intensieve veehouderij, milieu en diervverzorging. (bron: Aequor)

Uiterlijke verzorging

Het aantal erkende leerbedrijven in de uiterlijke verzorging is toegenomen. Per branche verschilt de kans op een leerplaats: voor de kappers is deze in balans, voor de schoonheidsspecialisten en grimeurs is het moeilijker. Voor pedicures lijken de perspectieven goed. (bron: KOC)

Bouw en Infra

Het aantal bbl-studenten neemt nog steeds af. Toch leiden leerbedrijven vaker bbl-studenten op, enkele regio's uitgezonderd. Een bbl-plaats biedt nog altijd meer kans op een baan. Leerplaatsen blijven schaars, maar de plaatsingsmogelijkheden zijn beter dan vorig schooljaar. Het aantal studenten is laag en de onderhoudsmarkt trekt aan. Bedrijven zien hun orderportefeuille dus groeien. Vooral voor metselaars is het nog moeilijk om een plek te vinden, behalve in Zuid-Limburg. Eerste- en tweedejaars bol-studenten niveau 4 verdringen met snuffelstages studenten op niveau 1 en 2. Hbo-studenten verdringen vierdejaars studenten op niveau 4. (bron: Fundeon)

Leerbanen en stageplaatsen

Waar in de barometer de term leerbaan wordt gebruikt wordt de beroepspraktijkvorming bedoeld zoals die vorm krijgt in bbl-opleidingen: meestal vier dagen werkend leren met een arbeidsovereenkomst en één dag naar school. Waar stageplaats wordt gebruikt wordt de beroepspraktijkvorming bedoeld zoals die vorm wordt gegeven in de bol-opleiding: een periode van een aantal weken tot een half jaar onafgebroken werkzaam in een bedrijf, maar zonder arbeidsovereenkomst op enig moment tijdens de opleiding. Waar leerplaats wordt gebruikt, wordt beide bedoeld: een beschikbare plaats bij een bedrijf voor een leerling.

Hout en Meubel

Door de verschuiving van bbl naar bol groeit de druk op stageplaatsen. Vooral voor de ontwerpend meubelmaker blijkt het lastig. In sommige regio's lijkt de beschikbaarheid van stageplaatsen te groeien. Kenniscentrum SH&M zet met branchegelden traditioneel sterk in op de beroeporiëntatie en instroombevordering in samenwerking met de onderwijsinstellingen (zowel vmbo als mbo) en de samenwerkingsverbanden van leerbedrijven. Sinds vorig jaar is de aanpak meer regionaal gericht zodat de activiteiten beter aansluiten bij de regionale behoeften. (bron: SH&M)

Creatieve industrie

Gezelschappen en productiehuizen worden opgeheven waardoor het aantal stageplaatsen daalt. Het aantal gamebedrijven groeit, maar het aantal studenten Game artist op mbo- en hbo-niveau groeit nog harder. Het aantal stageplaatsen blijft achter bij de vraag. Mbo-studenten concurreren dus met hbo-studenten. (bron: GOC)

Gezondheids-, Creatieve en Ambachtelijke techniek

Voor deze opleidingen zijn er voldoende leerplaatsen. Dat geldt zowel voor bol- als bbl-studenten, met name in de creatieve techniek. In de gezondheidstechniek merken we een toenemende terughoudendheid bij bedrijven in het aannemen van bbl-studenten. (bron: SVGB)

Afbouw en Onderhoud, Schoonmaak, Presentatie en Communicatie

In de schildersbranche verschuiven veel bbl-studenten naar bol. In de sectoren Afbouw en Schilderen en onderhoud zijn veel samenwerkingsverbanden van leerbedrijven actief. Het aantal studenten neemt af en daardoor zijn er ook minder leerplaatsen nodig. Opleidingen Schoonmaak en Glazenwassen worden niet in

alle regio's aangeboden. Er zijn voldoende erkende schoonmaakbedrijven en leerplaatsen beschikbaar. In de zomer is meer vraag naar schoonmakers in de recreatie. Dat biedt kansen voor studenten. (bron: Savantis)

Carrosserie

Op regionaal niveau zijn er voor de verschillende richtingen projecten opgestart vanuit de samenwerking bedrijfsleven en scholenveld. Vanuit de sociale partners worden deze projecten ondersteund. Zo is voor Carrosseriebouw iemand aangesteld om leerbedrijven en studenten te werven voor alle scholen. (bron: VOC)

Mobiliteit

Bedrijven weten dat opleiden noodzakelijk is, maar willen tegelijkertijd het bedrijfsbelang voorop stellen. Scholen en adviseurs van Innovam werken samen om studenten te plaatsen, vaak met succes. Innovam heeft de scholen herinnerd aan de mogelijkheid om de adviseur van Innovam in te schakelen bij het zoeken en vinden van leerplaatsen voor studenten die nog geen plaats hebben gevonden. (bron: Innovam)

Proces-, Laboratoriumtechniek en Fotonica

Laboratoriumopleidingen hebben steeds meer studenten en het kost daarom steeds meer moeite om stageplaatsen te vinden. Ook voor studenten medewerker fotografie is het lastiger. PMLF zoekt samen met de onderwijsinstellingen naar oplossingen. De procestechnische opleidingen hebben over het algemeen voldoende plaatsen. (bron: PMLF)

Transport, Logistiek en Scheepvaart

Leerplaatsentekorten zijn er vooral in Noord-Holland Noord en district Noord. Aan studenten geen gebrek, maar het is lastig om ze te plaatsen. Veel leerbedrijven zijn gevestigd op industrieterreinen die voor studenten soms lastig te bereiken zijn. (bron: VTL)

Horeca, Bakkerij, Recreatie, Reizen en Facilitaire dienstverlening

In de horeca zijn nog steeds ruim voldoende stage- en leerplaatsen beschikbaar. In de licht krimpende bakkerijsector is sprake van groei van het aantal studenten, wat het vinden van een leerplaats lastig maakt. In de recreatiebranche en reiswereld zijn voldoende stageplaatsen beschikbaar. De vorig jaar verwachte groei van het aantal studenten in de facilitaire dienstverlening heeft zich (nog) niet doorgezet. (bron: Kenwerk)

Versdetailhandel, -groothandel, -industrie

In de verssectoren zijn voldoende leerplaatsen beschikbaar. Het kenniscentrum SVO heeft initiatieven genomen om het aantal leerplaatsen te vergroten. Dit heeft met name in de versdetailhandel resultaat gehad. (bron: SVO)

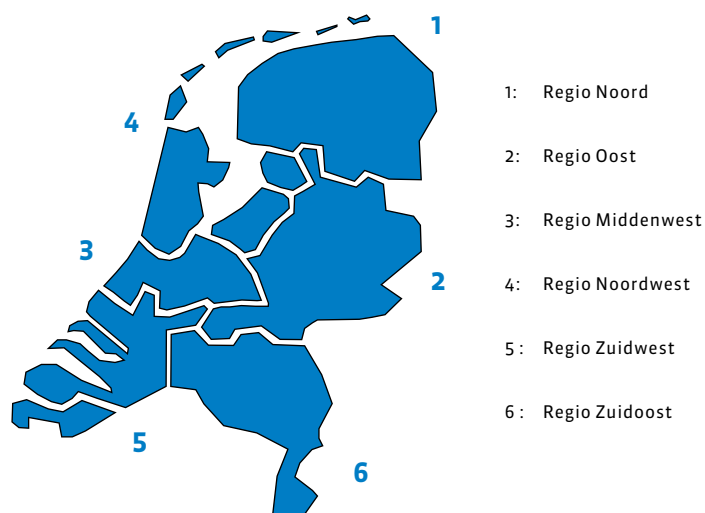
Kans op stage- en leerbanen in de verschillende regio's in Nederland oktober 2014

Branche	Noord	Oost	Middenwest	Noordwest	Zuidwest	Zuidoost	Nederland
Zorg	Red	Orange	Orange	Light Blue	Yellow	Orange	Orange
Welzijn	Yellow	Yellow	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Yellow	Light Blue
Dokter-, apotheek-, tandartsassistenten	Dark Blue	Yellow	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Light Blue	Light Blue
Sport	Dark Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Yellow	Yellow	Light Blue
Economisch administratief	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Ict	Dark Blue	Dark Blue	Yellow	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Veiligheid	Yellow	Dark Blue	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Installatie-, elektro- en metaaltechniek	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Detailhandel food en non food	Light Blue	Green	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Green	Light Blue
Groothandel food en non food	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Yellow	Yellow	Light Blue	Light Blue
Textielindustrie	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Mode-industrie	Red	Orange	Orange	Orange	Red	Red	Orange
Groene ruimte	Dark Blue	Light Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Bloemen en tuincentra	Dark Blue	Light Blue	Light Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Voedingsindustrie	Dark Blue	Green	Dark Blue	Green	Green	Green	Green
Plantenteelt	Dark Blue	Light Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Dierverzorging	Yellow	Orange	Light Blue	Light Blue	Dark Blue	Dark Blue	Yellow
Veehouderij en paardenhouderij	Dark Blue	Light Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Kapper	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Yellow	Dark Blue	Dark Blue
Schoonheidspecialist	Red	Red	Yellow	Dark Blue	Yellow	Yellow	Yellow
Pedicure	Green	Green	Dark Blue	Green	Green	Green	Green
Bouw en infra	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange
Hout en meubel	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Orange	Dark Blue	Dark Blue
Uitgeven, vormgeven en printmedia	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Av, multimedia en gaming	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Artiesten, theater en evenementen	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Gezondheidstechniek	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Creative en ambachtelijke techniek	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Afbouw en onderhoud	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Reclame en presentatie	Yellow	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Yellow	Dark Blue	Dark Blue
Schoonmaak en glazenwassen	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Carrosserie	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Mobiliteit	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Procestechniek	Light Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Light Blue	Dark Blue	Dark Blue
Laboratoria	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange
Fotonica	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Transport en logistiek	Red	Red	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange
Scheepvaart	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
Horeca	Green	Dark Blue	Green	Green	Green	Dark Blue	Green
Bakkerij	Orange	Yellow	Light Blue	Light Blue	Orange	Light Blue	Light Blue
Reizen	Yellow	Dark Blue	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Recreatie	Yellow	Dark Blue	Light Blue	Light Blue	Dark Blue	Dark Blue	Light Blue
Facilitaire dienstverlening	Dark Blue	Light Blue	Light Blue	Yellow	Dark Blue	Dark Blue	Light Blue
Verssectoren	Green	Green	Green	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue

Kenniscentrum	Aantal leerbedrijven per kenniscentrum*	waarvan buitenlands
Calibris	58.012	1.186
ECABO	44.521	913
Kenteq	19.413	149
KC Handel	36.418	757
Aequor	23.968	1.168
KOC	10.578	187
Fundeon	9.089	85
SH&M	3.282	48
GOC	10.523	382
SVGB	4.116	50
Savantis	12.135	175
VOC	1.805	3
Innovam	10.518	12
PMLF	4.174	79
VTL	8.450	251
Kenwerk	20.954	2.041
SVO	3.332	5
Totaal	281.288	7.491

* In dit aantal zijn de leerbedrijven die bij meerdere kenniscentra erkenningen hebben vaker meegeteld. Het totaal aantal unieke leerbedrijven in oktober 2014 is 230.656.

Gemiddelde situatie van kans op stage- en leerbanen per regio in Nederland

Legenda tabel

- Er zijn meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen t.o.v. het aantal studenten.
- Over het algemeen zijn er meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen, bij sommige opleidingen is er evenwicht.
- Over het algemeen is er evenwicht, bij sommige opleidingen zijn er meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen.
- De vraag naar en het aanbod aan stageplaatsen en leerbanen zijn in evenwicht.
- Over het algemeen zijn er meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen, in sommige opleidingen is er een tekort.
- Over het algemeen is er evenwicht, bij sommige opleidingen is er een tekort aan stageplaatsen en leerbanen.
- Over het algemeen is er een tekort aan stageplaatsen en leerbanen, in sommige opleidingen is er evenwicht.
- Er is een tekort aan stageplaatsen en leerbanen t.o.v. het aantal studenten.

Arbeidsmarkt

De jeugdwerkloosheid is volgens het UWV geleidelijk gedaald. Waar er in het begin van 2014 nog meer dan 90.000 jongeren werkzoekend waren, is dit aantal de laatste maanden gedaald naar minder dan 80.000. Diverse overheidsgerelateerde sectoren, zoals welzijn en creatieve industrie zien de werkgelegenheid onder druk staan. Voor jongeren blijven er wel goede kansen in onder andere de handel en de horeca.

Zorg, Welzijn en Sport

Van alle zorgopleidingen is de vraag alleen voor verpleegkundigen hoger dan het aanbod. Hierdoor is het baanperspectief voor studenten van deze opleiding in de komende jaren gunstig. Het arbeidsmarktperspectief van de andere zorgopleidingen is duidelijk minder gunstig. Er dreigt een aanzienlijk overschot aan personeel te ontstaan, met name voor het personeel met de kwalificaties op niveau 3 (verzorgenden) en 1 (zorghulpen). Voor verzorgenden (3) en zorghulpen (1) kan het overschot oplopen naar 22.000 werknemers in 2017.

Ook voor Welzijn is het beeld niet gunstig. In de Jeugdzorg is nog geen sprake van een dalende werkgelegenheid maar het is wel onzeker vanwege de nieuwe Jeugdwet. Doktersassistent (DA) wordt steeds belangrijker. Voor tandartsassistenten is het perspectief op een baan ruim voldoende. De kans op werk voor apothekersassistenten is minder gunstig. Sport en Bewegen 3 en 4 (trainer/coach) is overwegend voldoende. Voor de overige opleidingen op niveau 4 is het perspectief matig.

Economisch-Administratief, ICT en Veiligheid

Naar verwachting stijgt het aantal vacatures in de periode 2014-2018 met gemiddeld 5,5% per jaar. Voor commerciële beroepen wordt relatief de grootste vacaturegroei verwacht, met gemiddeld 7% per jaar, gevolgd door de richting ICT en Media (6,7%). De verwachte groei voor de secretariële beroepen (2,5%) en financieel-administratieve beroepen (4,1%) blijft daarbij achter. De kwalificaties Commercieel medewerker binnendienst (3) en Junior

accountmanager (4) kennen in alle districten een zeer krappe arbeidsmarkt, er is dus een goede vraag naar schoolverlaters in deze richtingen. Binnen ICT gelden de gunstigste vooruitzichten voor de niveau 4 opleidingen, uitgezonderd de Particulier digitaal onderzoeker en medewerkers ICT (niveau 2). Ook beveiliging is teruggelopen. Bij defensie is het aantal opleidingsplaatsen en banen hoger dan het aantal (afgestudeerde) studenten. (Bron: ECABO)

Installatie-, Elektrotechniek- en Metaal

Metaalunie en A+O blijven op basis van eigen peilingen optimistisch over de werkgelegenheidsontwikkeling in de metaalbewerking en metaalektro. De conjunctuur enquête van het CBS geeft een minder optimistisch beeld voor deze sectoren. Er zijn net iets meer bedrijven die het komende kwartaal een afname van hun personeelsbestand voorzien dan bedrijven die een toename verwachten. Het aantal jonge werkloze mbo-ers dat een lange termijn een baan zoekt in de installatietechniek is de afgelopen drie maanden gedaald. Het perspectief voor gekwalificeerd personeel is gunstig. (bron: Kenteq)

Handel, Textiel en Mode

De baankansen voor gediplomeerde jongeren zijn in de detailhandel goed, vooral voor verkoopfuncties. Ook voor gediplomeerde Filiaal- en Afdelingsmanagers zijn er voldoende vacatures beschikbaar. Het aantal vacatures in de groothandel neemt af. Gediplomeerde Logistiek medewerkers, Commercieel medewerkers en (junior) Accountmanagers hebben de beste kansen op een baan. Het aantal vacatures voor Logistiek teamleider is sterk gedaald. Het aantal vacatures in de Mode en Textiel is gering, maar stabiel. De mode- en interieurindustrie biedt vooral baankansen voor gediplomeerde Assistent medewerkers en Basismedewerkers mode/maatkleding en voor Medewerkers styling. De tapijt- en textielindustrie biedt kansen voor operators textiel. (bron: Kenniscentrum Handel)

Voedsel, natuur en leefomgeving

Met name in de sector voeding is en blijft de vraag naar gediplomeerden groot. Werkgelegenheid in de hovenierssector ontwikkelt zich positief Bij dierv verzorging, zijn de baankansen beperkt. Omzettingen in de groene detailhandel zorgen voor minder werkgelegenheid. (bron: Aequor)

Uiterlijke verzorging

Het aantal bedrijven in de sector uiterlijke verzorging neemt toe. De werkgelegenheid voor kappers is iets afgenomen. De arbeidsmarkt voor schoonheidspecialisten lijkt te verzadigen. Het aantal bedrijven met personeel is zeer beperkt en daarmee ook de vervangingsvraag. Vanwege de stijgende studentenaantallen is de verwachting dat deze problematiek de komende jaren aanhoudt. In alle branches geldt dat de meeste werkgelegenheid zit in de groei van het aantal zzp'ers. De markt hiervoor lijkt te verzadigen. (bron: KOC Nederland)

Hout en Meubel

Bedrijven blijven voorzichtig met aannemen van nieuw personeel. De vaste kern van medewerkers wordt aangevuld met flexwerkers. Vacatures zijn er vooral voor breed geschoolde medewerkers op niveau 3 en 4 met ervaring. (bron: SH&M)

Bouw en Infra

De orderportefeuille van de meeste aannemers groeit weer. De timmerindustrie trekt al aan en dit is een voorloper van de bouw. Studenten zijn beter te plaatsen. Het aantal werknemers in de bouw cao stabiliseert na daling van kwartaal op kwartaal en het aantal WW-gerechtigden bij het UWV neemt ook licht af. Het aantal faillissementen is in de bouw sterker afgenomen dan in andere sectoren. Daarmee lijken alle signalen voor een komend herstel in de bouw op groen te staan. (bron: Fundeon)

Creatieve industrie

Voor artiest geldt dat er een sterke teruggang in financiële middelen is ontstaan. Alhoewel artiesten niet vaker werkloos zijn dan gemiddeld, wordt het wel steeds moeilijker om in het eigen beroep een inkomen te verdienen. Velen wijken daarom uit naar andere beroepen. Bij game artist moeten mbo'ers concurreren met hbo'ers. (bron: GOC)

Schilderen, afbouw, onderhoud en reclame en presentatie

Bbl-studenten hebben vaak al een arbeidscontract bij het bedrijf en kunnen hier na diplomering vaak blijven werken. Wel is er sprake van toenemende flexibilisering en nemen bedrijven minder snel nieuwe vaste medewerkers aan. Door de verschuiving van bbl naar bol is het voor bol-studenten lastig concurreren.

Studenten van reclame en presentatierichtingen stromen door naar het hbo en komen niet op de arbeidsmarkt. Voor mbo-ers is het lastig om een baan te vinden. Gezien het grote aantal studenten is de concurrentie onder afgestudeerden groot.

De meeste studenten schoonmaak volgen een bbl-opleiding en hebben dus een contract bij een schoonmaakbedrijf. De schoonmaaksector kent een groot verloop en er is altijd wel behoefte aan goed opgeleid personeel. Vooral glazenwassen is meer in opkomst. (bron: Savantis)

Gezondheids-, Creatieve en Ambachtelijke techniek

De kleinschalige specialistische beroepsgroepen bieden kansen aan starters op de arbeidsmarkt, maar ook aan zijinstromers. Met name in de gezondheids-techniek is er vraag naar gekwalificeerde vakmensen. De verwachting is dat de vraag naar gekwalificeerde vakmensen de komende jaren zal stijgt.

In de meeste creatieftechnische- en ambachtelijke beroepen, bestaat een

kleine arbeidsmarkt voor gekwalificeerde vakmensen. Opvallend is de recente groei van grote service-ateliers van enkele horlogemerken. Deze ateliers hebben behoefte aan nieuwe uurwerktechnici. (bron: SVGB)

Proces-, Laboratoriumtechniek en Fotonica

Gediplomeerde operators hebben voldoende kans op een baan. Laboranten en analisten moeten nu veel moeite doen om werk te vinden. In de mediasector werken veel fotografen en AV-specialisten bewust als zzp-er of hebben een éénmanszaak. Creatieve vakmensen met de juiste competenties maken een goede kans op een baan. (bron: PMLF)

Horeca, Bakkerij, Recreatie, Reizen en Facilitaire dienstverlening

Voor alle bovenstaande sectoren geldt dat er een lichte groei in werkgelegenheid is. Wel is het type werk aan verandering onderhevig in de reiswereld en de facilitaire dienstverlening.

In de bakkerij valt verder de krimp van het aantal kleine bakkerijbedrijven op (met als gevolg een zekere schaalvergroting binnen de branche. (bron: Kenwerk)

Transport, logistiek en scheepvaart

De kansen op werk voor gediplomeerde schoolverlaters zijn over het algemeen goed. Dit geldt bijvoorbeeld voor de koopvaardij en de waterbouw, maar ook voor de logistieke dienstverlening. Opleidingen waarvoor de kansen op werk zich iets minder goed ontwikkelen zijn opleidingen havenoperaties op niveau 2 en in de noordelijke regio's de logistieke dienstverlening en het beroepsgoederenvervoer. (bron: VTL)

Mobiliteit

De mobiliteitsbedrijven hebben het moeilijk op dit moment. Recent is een grote dealer omgevallen, waarbij veel ontslagen vielen. Bij universele autobedrijven gaat het relatief iets beter. De terugloop van APK zet ook door. De kansen op werk zijn groter voor gediplomeerden op niveau 3 en 4. (bron: Innovam)

Carrosserie

De sector verloor afgelopen jaren gemiddeld ruim 10% van haar werkgelegenheid en ruim 2% van de bedrijven. Deze tendens zette zich de afgelopen twee jaar versneld door. De economische situatie zet grote druk op de continuïteit van ondernemingen waardoor het behoud van de werkgelegenheid onder druk blijft. (bron: VOC)

Versector

In de voedingssectoren industrie en groothandel zien wij de vraag naar gekwalificeerd personeel, met name op niveau 2 toenemen. Er wordt veelal gestuurd op inzet van flexibele arbeidskrachten (bron: SVO).

SBB Barometer

Vier keer per jaar brengt SBB de partijen in het veld van arbeidsmarkt en beroepsonderwijs op de hoogte van de actuele stand van zaken op de stageplaatsen- en leerbanenmarkt. Alle SBB Barometers kunt u vinden op Kansopwerk.nl. Ruim 800 medewerkers van de zeventien kenniscentra verzamelen de informatie die leidt tot 264 branche-regioscores van 44 branches in zes districten. De vorige rapportage was in juni 2014. De volgende SBB Barometer komt uit in december 2014.

Kansrijke beroepen

Beroep	Niv.	Sector
Maatschappelijke Zorg (Persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen)	4	Zorg
Doktersassistent	4	Zorg
MBO-verpleegkundige	4	Zorg
Commercieel medewerker binnendienst	3	Economisch-administratief
Contactcenter medewerker	3	Economisch-administratief
Servicemonteur installatietechniek	3	Techniek
Servicemonteur elektrotechniek	3	Techniek
Servicetechnicus werktuigbouw	4	Techniek
Verkoper	2	Detailhandel
Aankomend verkoopmedewerker	1	Detailhandel
Logistiek medewerker	2	Groothandel
Teelt	2,3,4	Plantenteelt
Voedingsmiddelenindustrie	2,3,4	Voedingsindustrie
Veehouderij	2,3,4	Veehouderij
(Eerste) monteur gas/water/warmte	2	Bouw en infra
Timmerman	2,3	Bouw en infra
Straatmaker Allround	3	Bouw en infra
Opticien	4	Gezondheidstechniek
Schoenhersteller	2	Gezondheidstechniek
Uurwerktechnicus	4	Gezondheidstechniek
Medewerker industriële lakverwerking	2	Afbouw en onderhoud
Carrosseriebouwer	2	Carrosserie
Autoschadetechnicus	3	Carrosserie
Eerste Autotechnicus	3	Mobiliteit
Verkoopadviseur	3	Mobiliteit
Autotechnicus	2	Mobiliteit
Allround operationeel technicus	4	Procestechniek
Operator C	4	Procestechniek
Operator B	3	Procestechniek
Chauffeur goederenvervoer	2	Transport en logistiek
Logistiek medewerker	2,3	Transport en logistiek
Planner wegtransport	3	Transport en logistiek
(Zelfstandig werkend) gastheer/-vrouw	2,3	Horeca
(Zelfstandig werkend) kok	2,3	Horeca
Medewerker fastservice	2,3	Horeca
Verkoopmedewerker versspeciaalzaak	2	Verssectoren
Productiemedewerker versdetailhandel	2	Verssectoren
Productiemedewerker versindustrie/voedingsoperator	2	Verssectoren

Kijk op barometer.s-bb.nl voor het volledige (regionale) overzicht.

Tekorten aan leerplaatsen

Beroep	Niv.	Sector
MBO-verpleegkundige	4	Zorg
Maatschappelijke Zorg (Persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen)	4	Welzijn
Sociaal-maatschappelijk dienstverlener	4	Welzijn
Medewerker ICT	2	Economisch-administratief
Financieel administratief medewerker	3	Economisch-administratief
Bedrijfsadministratief medewerker	2	Economisch-administratief
Vestigingsmanager groothandel	4	Groothandel
Interieuradviseur	4	Detailhandel
(Junior) accountmanager	4	Groothandel
Assistent medewerker voedsel en leefomgeving (Groene detailhandel)	1	Bloemen en tuincentra
Medewerker dierverzorging	2	Dierverzorging
Ondernemer/manager recreatiedieren	4	Dierverzorging
Schoonheidsspecialist	4	Schoonheidsspecialist
Schoonheidsspecialist	3	Schoonheidsspecialist
Ondernemend kapper	4	Kapper
Metselaar	2,3	Bouw en infra
Timmerman	3	Bouw en infra
Tegelzetter	2	Bouw en infra
Ontwerpend meubelmaker	4	Hout en Meubel
Meubel/(scheeps)interieurbouwer	2	Hout en Meubel
Meubel/(scheeps)interieurbouwer	3	Hout en Meubel
Game Artist	4	AV, Multimedia en gaming
Artiest	4	Artiesten, theater en evenementen
Mediavormgevers	4	Reclame en presentatie
Medewerker Schilderen	2	Afbouw en onderhoud
Gezel Schilder	3	Afbouw en onderhoud
Autospuiter	2	Carrosserie
Autoschadehersteller	2	Carrosserie
Bedrijfsmanager	4	Mobiliteit
Motorfietstechnicus/ Scootertechnicus	2	Mobiliteit
Autotechnicus	2	Mobiliteit
Biotechnologisch analist	4	Laboratoria
Microbiologisch analist	4	Laboratoria
Analist klinische chemie	4	Laboratoria
Chauffeur goederenvervoer	2	Transport en logistiek
Logistiek medewerker	2,3	Transport en logistiek
Zelfstandig werkend banketbakker	3	Bakkerij
Uitvoerend bakker	3	Bakkerij
Receptionist	3	Recreatie

Kijk op barometer.s-bb.nl voor het volledige (regionale) overzicht.

Meldpunt Stagetekorten
www.stagetekorten.nl

Bedrijfsleven en beroepsonderwijs vormen de stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB). Samen werken ze aan thema's als kwalificatiestructuur, examens, beroepspraktijkvorming en opleidingsaanbod. Daarmee optimaliseert SBB de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. Met als doel: voldoende en deskundige vakmensen.

Postbus 7259
2701 AG Zoetermeer
079 329 40 00
www.s-bb.nl

Uitgave
© SBB, Zoetermeer,
Oktober 2014, jaargang 8

Redactie en vormgeving
SBB, Zoetermeer

Drukwerk
Bestenzet, Zoetermeer

Foto omslag
Hollandse Hoogte

ISSN
1879-7911

Voor meer informatie

over stage- en leerbanenmarkt:
Tamara Schellings (SBB)
079 329 40 21

over de arbeidsmarkt:
Ruud Baarda (SBB)
079 329 40 32

